СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 210. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 10. вересня 1931. VOL. XXXIX. No. 210. Jersey City, N. J., Thursday, September 10, 1931. THREE CENTS.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЄҐІОН СКЛИКУЄ КОНФЕРЕНЦІЮ В СПРАВІ БЕЗРОБІТТЯ

ВАШИНГТОН. — З кватири Американського Лєґіону проголошено, що 14 вересня відбудеться в столиці конференція в справі заради безробіттю.

На ту конференцію запрошено ґовернорів, меййорів і представників праці, промислу й капіталу.

Американський Лєґіон хоче в той спосіб пособити цій допомоговій акції, яку веде уряд.

ШКОЛА АВРАМЕНКА ГОТУЄТЬСЯ ДО ВЕЛИЧАВОГО ВИСТУПУ.

ШИКАГО. — В Школі балетмайстра В. Авраменка слідний великий рух. Ото готується вона до великого виступу з національними українськими танками, який відбудеться 8 листопада у величавім будинку „Шикаґо Опера."

Заряд Школи подає, що робляться теж приготування до подібних виступів у Клівленді й Филаделфії. З весною плянується велика вистава в „Медисон Сквер Ґарден" у Ню Йорку.

У всіх справах, які торкаються тих вистав українського танку чи інших, котрі задумують громади влаштовувати, просить заряд писати до Школи Укр. Нац. Танку В. Авраменка, яка міститься під ч. 2008 Вест Шикаґо Евеню, Шикаґо, Ілл.

СУМНЕ Й ХАОТИЧНЕ ЖИТТЯ В СОВІТСЬКІМ ЦАРСТВІ.

НЮ ЙОРК. — Сумно живеться 160,000,000 підданих большевицьких диктаторів. Так каже Еліот Водсворт, бувший заступник секретаря, котрий відвідував Росію кількома наворотами і мав нагоду приглянутися тамошньому життю.

Водсворт каже, що вистарчить поглянути на вулицях на прохожих, щоби пізнати, як їм живеться. Люди мовчазні, самітні й сумні. Не видно ні одного усміхненого лиця. Все є придавлене бюрократичною системою. Кождий залежить від уряду, який може позбавити його кождої хвилі хати, харчів і роботи.

Водсворт не вірить в успіхи пятилітки. Він каже, що можна побудувати великі фабрики і мати десятки тисяч робітників, а все те не означає, що фабрика виплачується. Він каже, що бачив такі фабрики на совітських землях, які не продукували, хоч мали повно робітників.

Пятилітка не є, на думку Водсворта, реальним пляном. Вона думає про автомобілі й трактори, а тут край не має звичайних молотків і цвяхів.

РЕПУБЛИКАНЦІ ПРОТИ ПЛЯНУ РУЗВЕЛТА.

ОЛБАНІ. — Републиканці предложили в леґіслятурі новий плян допомоги безробітним. Плян цей ріжниться від пляну ґовернора Рузвелта, бо відкидає доходовий податок, який є в Рузвелта жерелом запропонованих ним $20,000,000, призначених для безробітних.

Републиканці кажуть, що можна обійтися без піднесення податку, та що не треба означувати якоїсь певної суми на допомогу.

Рузвелт не уступить зі свого, а републиканці цофнуться тоді, коли побачать, що їх опозиція не має попертя в масах народу.

ПРИДЕРЖАЛИ 19 ПАЧКАРІВ, КОТРІ ПЕРЕПАЧКУВАЛИ 8,000 ЧУЖИНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — З боку департаменту праці розпочали федеральні аґенти пошукування за тими, котрі перепачковують чужинців до Злучених Держав. Вже впали на банду ґенґстерів, котра замішана в те пачкування. Виходить, що пачкарі перепачкували за останні три роки коло 8,000 чужинців і заробили на тім $20,800,000.

ДЕПОЗИТОРАМ БЕНК ОФ ЮНАЙТЕД СТЕЙТС ВИПЛАТЯТЬ 70%.

НЮ ЙОРК. — Вже тепер можна певно твердити, що з початком нового року виплатять депозиторам збанкротованого „Бенк оф Юнайтед Стейтс" 70% з їх ощадностей.

ПРОДУКУЮТЬ БАВОВНИ ЧИМРАЗ БІЛЬШЕ.

ВАШИНГТОН. — На нарадах президента Гувера з В. Л. Клейтоном, одним з найбільших продуцентів бавовни, стверджено, що мимо того, що говориться і пишеться про надпродукцію бавовни як причину катастрофального спадку цін на бавовну, цього року випродукувано 1,753,000 звоїв бавовни більше ніж минулого року.

КАМПАНІЯ ПРОТИ КОМУНІСТІВ У ЧІЛЕ.

САНТІЯҐО (Чіле). — Здавивши бунт моряків, взялося правительство до арештовань комуністичних аґітаторів, котрих вважає справцями бунту.

КАЖЕ, ЩО ГУВЕР ДОПОМАГАЄ БОГАТИМ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Лейбор Бюро, Інк.", яке складається з економічних знавців, котрі працюють для робітничих юній, видало відозву, в якій кажеться, що президент Гувер орґанізує „аматорські допомогові комітети" і звалює ввесь тягар допомоги на місця, а ті знову добувають допомогу з податків, які оплачують дрібні власники домів і склепів.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В ЛІЗІ.

На денному порядку нарад Ліґи є три справи, що торкаються Польщі: 1) польсько-німецькі справи на Шлеську, в Познанщині та на Поморі; 2) польсько-данціґські справи та 3) польсько-українські справи в звязку з українськими зажаленнями.

Деякі держави хочуть, щоби Ліґа українські справи поставила на перше місце. Польські джерела твердять, що воно може не вдасться, бо Ліґа має занятися передовсім господарською кризою та повиннаб обдумати засоби помочі для аґрарних держав.

ДАЛЬША ЖЕРТВА „ПАЦИФІКАЦІЇ".

Михайло Мартинович, масар кооперативи „Надія" в Купчинцях, пов. Тернопіль, помер 26. липня ц. р. в 34 році життя. В осені минулого року в часі відомих подій був тяжко побитий. Працював у ріжних ділянках культурного життя і причинився до піднесення орґанізаційного рівня свого села. Похорон відбувся при великому здвизі громадян з цілої околиці та при звуках двох орхестр. З Тернополя були представники від Повітового Союзу Кооперативи. Надмогилою виголошено три промови. В. Й. П.!

КИНЖАЛОМ ЗАКОЛОВ ЛЮБОВНИКА СВОЄЇ ЖІНКИ.

Онуфрій Стенцар з Устечка біля Товстого просив не раз і не два Ст. Слівінського, щоб не ходив до його жінки Марії. Слівінський не то, що не слухав, а ще насміхався зі Стенцара. Коли Стенцар приловив жінку зі Слівінським, завдав йому 12 ударів кинжалом. Тяжко раненого Слівінського відвезли до шпиталю в Заліщиках. Жінка втекла, Бог зна де. Стенцар сам зголосився в поліції.

НАПАД НА КООПЕРАТИВНУ МОЛОЧАРНЮ.

В ночі 11 серпня невідомі люди напали на кооперативну молочарню в Підмихайлівцях (пов. Рогатин). Знищили сепаратор і молочарське приладдя та так заподіяли шкоди на 500 зол.

ВБИЛИ БАТЬКА.

Вбили батька його рідні сини в селі Кобильниця, берестейського повіту, з причин маеткових. Коли господар Шульчик хотів вдруге женитися, його сини вбили його, ограбили з грошей і документів, щоби вбивство виглядало на грабунковий напад бандитів. Коли відкрито справжніх винуватців, селяни хотіли зробити самосуд. Поліція відставила вбивників до тюрми в Берестї.

„ДЗВІН СВОБОДИ" ДО УЖГОРОДСЬКОГО ЗАМКУ.

„Дзвін свободи", подарований Закарпаттю американськими еміґрантами під проводом бувшого ґубернатора Г. Жатковича, не мав досі відповідного приміщення і не мав змоги, як пише ужгородська „Свобода", розвеселювати „свобідне" життя нашим людям. Тепер зачувати, що „дзвіч свободи" перенесуть до ужгородського замку, де він стане над головною брамою. Вежу для того дзвона збудують на основі плину, який має затвердити уряд памятників у Братиславі.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ЧЛЕНА У. Н. СОЮЗА В АВТОМОБІЛЕВІЙ КАТАСТРОФІ.

Гром. Михайло Олексин, з Асторії, Лонґ-Айленд, вертав дня 1. вересня зі своєю родиною автом з Пенсилвенії до дому. Між Принстон і Ню Брунсвик наїхав на автомобіль Олексина автобус, розбив автомобіль і страшно покалічив цілу родину, а найгірше самого Олексина, котрого забрано до шпиталю в Ню Брунсвик, де він по кількох днях страшних терпінь помер. Жінку і дітей забрано до шпиталю в Принстон.

Покійний був родом з села Сівки, повіт Калуш, Галичина. Був членом 5-го відділу Укр. Нар. Союза в Асторії, де мешкав близько 18 літ, а працював в Іст Рівер Ґез Компані. Був лагідної вдачі, працьовитий та дбалий про свою родину.

НА МЕРТВІЙ ТОЧЦІ.

В справі нападу на почту в Трускавці пишуть до „Веку Нового":

Енерґічні поліційні доходження стрічаються з рядом труднощів. Всіх арештованих у звязку з цією справою випущено на волю, тому, що виказали своє алібі. Нових арештовань покищо не переведено. З дотеперішнього слідства видко, що напад, плян утечі і затертя слідів аранжери виконали з мистецькою вправою. Тому слідство стануло покищо на мертвій точці.

В БІЛИЙ ДЕНЬ ЗРАБУВАЛИ 60,000 ЗОЛОТИХ.

На залізничому двірці в Домброві Гірничій зрабували бандити з каси 60,000 зол. Каса двірця в Домброві Гірничій одержала з Варшави на виплату місячних платень службовикам більшу суму. На другий день рано прийшов дещо швидше, як звичайно, касієр Роман Беднарський, щоби приготовити список службовиків до виплати. Біля 7.45 год. двох людей, убраних в однострої високих залізничих службовиків, запукали до каси і називаючи себе ревізорами, увійшли до каси — ніби на ревізію. Коли урядовець зачинив за ними двері касової кімнати, „ревізори" добули револьверів, загрозили ними касієрови Беднарському, звязали його та заткали уста. Один забрав розложені до випрати гроші зі стола, другий з каси, разом на суму 60,000 зол. Опісля сказали касієрови „до побачення" і вийшли спокійно через кімнату урядовця Мілковського. Після кількох хвилин візвано поліцію, яка окружила двірець, одначе бандити вспіли втекти, заки касієр міг добути з уст хустку і закликати поліцію.

НА СЛІДАХ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАҐАНДИ.

В звязку зі слідством після смерти бувшого комуніста Земельмана викрила віденська поліція, що шефом комуністичної пропаґанди є д-р Брода, бувший фінансовий радник. Централя містилася в його замку Фінфтурм у Стирії, кермував нею д-р Брода і його два сини. Його мешкання у Відні було філією централі. Арештування дра Броди, якого сестра є жінкою австрійського консуля в Празі, викликало сензацію у Відні.

ГАРНИЙ РЕДАКТОР.

Поліція у Львові арештувала видавця тижневика „Ґлос", Казимира Кіяновського, під закидом вимушення 500 зол. від власника кіна „Міраж" (давніше „Фатаморґана"). В останнім числі „Ґлосу" появилася напасть на згадане кіно, а в суботу в одній адвокатській канцелярії власник кіна дав Кіяновському 500 зол. Коли Кіяновський вийшов з тієї канцелярії, його арештував тайний аґент.

ТАЄМНИЧЕ ВБИВСТВО БІЛЯ ГОРЛИЦЬ.

В Ропиці біля Горлиць два невідомі бандити напали на Павлину Урбан, літ 30, і вбили її ножами. На крик дочки вбігла мати Апольонія до її кімнати. Один з напасників вбив їй ніж у груди, пробиваючи праве легке. Налякана жінка хотіло збудити сина, який спав на стриху, одначе в тій хвилині бандити втекли крізь вікно. Тяжко ранену Апольонію перевезено до лічниці. Мотиви вбивства невідомі. Вбивники не лишили по собі слідів і тому слідство утруднене.

ВІДНОВЛЯЮТЬ ТЕРЕБОВЕЛЬСЬКИЙ ЗАМОК.

В містечку Теребовлі приступлено до відновлення старинного замку заходом Подільського Краєзнавчого Т-ва. Як признають Поляки, донедавна не зроблено нічого, щоби вратувати для майбутнього памятку давної старини. Від 1688 р., коли востаннє спалено замок, околичне населення нищило замкові мури, розбирало їх, а здобутого тим чином матеріялу вживало на будову домів. Перед кількома роками установлено догляд над замком і зроблено почин до відновлення, усуваючи рештки звалищ. Минулого року видобуто на денне світло одну шестигранну башту з 9 рядами стрільниць, з яких тепер осталися лиш два приземні ряди. Відкопано куту в скелі криницю глибини 60 метрів, з перерізом двох метрів. Відкрито частину мурів між західною і східньою баштою. Вратовано від завалення браму замку, з якої остався до сьогодні тільки лук. Остається до відчищення західня частина замку, де колись стояла найвища башта, з якої нема ні сліду. Під звалищами тієї башти криються її підвалини, під якими є величезні льохи, але входу до них досі не відкрито. Серед звалищ знаходять велике число предметів щоденної потреби, черепки глиняної посуди, залізні і бронзові предмети і зброю. Рівночасно з працями на замку відкопано підземні льохи на горі Покрівці. Досі відкрито два хідники й один з них сягає до монастиря в Підгірянах. На сліди тих численно розгалужених, з широкими світлицями льохів натрапили припадково, бо на землі ніщо на них не вказувало. Ці льохи мабуть є останки княжого замку в Теребовлі, коли на мурах другого замку осталося тавро перебудови за королівських володінь панів старостів.

УЖЕ Й ТАМ КРАДУТЬ ЧЕРЕЗ ПІДКОП!

До Юлії Попюк у Косові біля Коломиї дісталося підкопом трох людей. Побили тяжко Попюкову, забрали 18 зол. і втекли.

ПОЛІЦІЙНИЙ ТЕРОР В ГАЛИЧИНІ ШАЛІЄ

МАНЧЕСТЕР (Анґлія). — Спеціяльний кореспондент ґазети „Манчестер Ґардіен", що тепер обїздить Східну Галичину, подає звідти ряд дописів до ґазети. Покищо є дописи з сіл тернопільського повіту та з самого Тернополя. В своїх кореспонденціях він розповідає, що скрізь по українських селах, де була минулого року „пацифікація", ще й досі стоять зруйновані хати, понищені українські читальні, кооперативи та інші орґанізації. Жертви „пацифікації" ще не загоїли своїх ран від страшного побиття й щоденно вмирають наслідком тяжких недуг, спричинених „пацифікацією".

Поліційний терор шаліє в Східній Галичині в страшний спосіб. Українці не можуть відбути жадних зборів, навіть кооперативних, без дозволу поліції. Українців переслідують за співання українського національного гимну та інших українських пісень, що не подобаються Полякам. Українське шкільництво знищено й українська більшість населення позбавлена своїх рідних шкіл. Кореспондент подає ріжні факти систематичного польського переслідування Українців. Наприклад, він подає, що одинока в воєвідстві українська ґімназія в Тернополі замкнена ніби за те, що три її учні брали участь у „саботажній" акції. Суд виправдав цих учнів, але ґімназія залишається далі замкненою.

Поліція переводить щоденні безпідставні арешти Українців, особливо молоді. Арештованих катують у страшний спосіб, поки вони не підпишуть „зізнань", які сама поліція укладає. Потім на суді арештовані заявляють, що вони „зізнання" підписали, щоби звільнитися від нелюдського катування. Та такі заяви мало помагають. Поліціянти, яким було нераз доказане побиття арештованих та інші надужиття, залишаються на своїх місцях в українських селах і далі творять свій „суд і розправу". Таксамо польський „Стшелец" веде систематичний терор проти Українців.

Дійшло до того, що Українцям заборонено опікуватися навіть могилами жертв Великої та української визвольної війни. За прикрашення могил грозить кождому Українцеви три місяці тюрми й т. д.

Мимо терору українське населення навіть у найдальших селах добре поінформоване про те, що українська справа тепер знаходиться перед Ліґою Націй і чекає, що може міжнародні чинники змусять Польщу виконати свої зобовязання супроти національних меншин. Населення твердо стоїть на тому, що буде далі боротися за свої національні права, не зважаючи на жадні „пацифікації".

СЕСИЛ ЗАМІСЦЬ ГЕНДЕРСОНА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Членом Комітету Трох, що з боку Ліґи Націй занимається справою українських зажалень зприводу польської „пацифікації", буде представник Анґлії в Лізі Націй, лорд Сесил. Отже Комітет Трох не припинить своєї діяльности, не зважаючи на вихід з нього Гендерсона.

Французька ґазета „Пті Парізіен" виступила з домаганням, щоб робота Комітету Трох була припинена, поки він не уконституується наново. Ґазета „Манчестер Ґардіен" стоїть на тому, що нового члена Комітету Трох замісць Гендерсона має призначити не Ліґа Націй, але Анґлія, якій дано місце в Комітеті Трох. Тому лорд Сесил увійде негайно до Комітету, щоб він міг ще в цій сесії Ліґи Націй дати свій звіт з обслідування українсько-польської справи.

ВІДҐУК В АНҐЛІЇ НА ВБИВСТВО ГОЛУФКА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Українське питання тепер не сходить зі шпальт анґлійської преси. Широкий відґук знайшло в ній вбивство Голуфка. Осуджуючи терор як форму політичної боротьби, преса говорить назагал, що з політичним терором треба боротися не системою репресій, а усуненням тих причин, що викликають такий терор.

Для Галичини такою причиною є брак „Гомрул"-а для української більшости Східної Галичини.

МЕК ДОНАЛД ЗДОБУВ БІЛЬШІСТЬ У ПАРЛЯМЕНТІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Перший день засідання спеціяльної сесії парляменту пройшов у великому напруженню. Коаліційний уряд Мек Доналда підпав гострій критиці Гендерсона, який тепер став на чолі Партії Праці, що стоїть в парляменті в опозиції до уряду. За внески уряду голосували всі консервативи, ліберали й дванацять членів Партії Праці, що підтримують Мек Доналда.

Уряд здобув більшість 309 голосів проти 250. Головніші його предложення заходів для усунення фінансової кризи парлямент приняв.

„SVOBODA” (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи”: Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КІНЕЦЬ СЕРБСЬКОЇ ДИКТАТУРИ.

Останніми часами почали ломатися по Европі диктатури, що наросли там по „війні за демократію”. Щойно недавно впала диктатура й монархія в Еспанії, опісля повалився мадярський премієр Бетлєн, що вважався за справдішнього диктатора Угорщини, а тепер знову югославянський король проголошує кінець військової диктатури в Югославії, проголошеної ним в січні 1929 року.

Назовні зворот у Югославії не є демократичним, бо цей зворот зробив самий король у недомократичний, деспотичний спосіб, повалюючи диктатуру. Та по суті є це зворот до демократії, бо на місце невідповідальних перед народом ґенералів має правити тепер Югославією кабінет міністрів, відповідальний перед парляментом, який знову має вийти з народу свобідним вибором.

Наглим зворотом короля заскочений був не тільки зовнішній світ, але навіть його кабінет міністрів. Нині світ ще губиться в здогадах над тим, що саме заставило короля зробити такий важний крок.

Дехто упрощує собі пояснення, показуючи на якусь заграничну інтриґу. Мовляв, Франції не випадає піддержувати диктутури і тому вона наставала на привернення демократії. Та пояснення це не видержує критики, бо Франція піддержує ще огиднішу диктатуру в Польщі та не мала й не має нічого проти піддержування царату або большевизму в Росії.

Після всякої правдоподібности, коли який зовнішній натиск був, то він опирався на тому, що диктатура Югославії не скріпила, але ослабила. Диктатурою король думав скріпити Югославію через покінчення з гризнею між трома народами Югославії: Сербами, Хорватами й Словінцями, а з цею гризнею думав він покінчити в той спосіб, що покасував ті установи, в яких ці народи зі собою стиралися.

Та, скасувавши демократичні установи, уряд скоро переконався, що не скасував сварки. Огірчення Хорватів і Словінців до Сербів ще більше зросло. Вони, що вважають себе вище розвиненими економічно й культурно, побачили себе у політичній неволі Сербів, яких вони вважають малощо не за дикунів.

Вийшло ослаблення держави, з якого тепер король пробує ратуватися поворотом до демократії.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ КОНҐРЕС У ВІДНІ

(25. липня—1. серпня 1931 р.).

(Спеціяльна кореспонденція до „Свободи”).

Конґрес Соціялістичного Інтернаціоналу у Відні відбувся в Концертовому Домі, в одній з найбільших саль австрійської столиці дня 25. липня. З усіх країн світа прибули на конґрес делеґації соціялістичних партій. Українські соціялістичні партії заступлені на конґресі такими особами: від Української Соціял-Демократичної Робітничої Партії Великої України — М. Добриловський, Ю. Добриловський, О. Козловський, І. Мазепа, П. Феденко; від Української Соціялістично-Радикальної Партії Західної України: посол М. Вахнюк, посол М. Матчак та М. Стахів, від Української Соціял-Демократичної Партії Зах. України — В. Старосольський.

Відкрив конґрес святочною промовою провідник бельґійських соціялістів Ванбервельде. Він згадав про те, що світовий соціялістичний конґрес мав відбутися в Відні в 1914 р., але монархія Габсбурґів попередила противоєнну демонстрацію Інтернаціоналу, давши початок всесвітній війні. Тепер Габсбурґів вже немає, і соціялістичний Інтернаціонал може відбути конґрес у „червоному Відні”.

В своїй промові, пройнятій глибокою тугою за миром, Вандервальде критикував політику капіталістичних правительств за їх воєнне суперництво й зокрема звернувся до лицемірної тактики російського большевизму та італійського фашизму: „Хто міг би, сказав Вандервельде, поважно спинитися над тим, коли Сталін або Муссоліні, які примушені держати сильну армію „для порядку”, пропонують на основі обопільних договорів звести до кількох тисяч рушниць червону армію або обидві армії фашизму”?

Вказавши на те, що комуністи вірять в необхідність нової світової війни, бо думають, що її наслідком буде соціялізм, Вандервельде зазначує: „Це та справа, в котрій ми **найбільше розходимось з комуністами,** які спекулюють на війну, які проголошують, що війна неминуча й ждуть її, щоб з війни зробити революцію. **Ми, соціялісти, навпаки, ми надіємось на мир.** Ми не хочемо такого соціялізму, що перемагає на руїнах. Ми покладаємо надії на демократію, на мир і бажаємо, щоб визволення робітничої кляси могло статися з найменшими ранами й соціяльними потрясеннями. На прикладі Росії ми бачимо, що коштує спроба ступити на інший шлях”.

Після Вандервельда говорив привітальну промову голова австрійської соціял-демократії, віденський майор **Зайц.**

На конґресі видно богато визначних політичних діячів з ріжних країн. Між Бельґійцями, крім Де Брунера й Вандервельда, був на конґресі Гуїсманс, бувший міністер освіти, Ван Русбрук, скарбник Соц. Інтернаціоналу, Люсія Дежарзен, відома діячка соціялістичного руху між бельґійським жіноцтвом. З Німеччини були присутні три предсідники соціял-демократичної партії, посли Вельс, Кріспієн і Фоґель, голова соціял-демократичної фракції в парляменті Брайтшайд, відомий учений, бувший міністер фінансів Німеччини Гільфердінґ, бувший міністер Шайдеман, голова німецького парляменту Лєбе й багато інших визначних діячів.

Між французькими делеґатами були присутні провідник соціялістичної партії Блюм, посли Реподель, Ґрумбах, Брак і інші.

Британська соціялістична партія була представлена послами: Ґілліз, Бекер, Маріон, Филлипс і інші. Сензацією для Віденців була присутність на конґресі священика-соціяліста, рев. Джемса Бара. Бар говорив з великим успіхом на вічах у Відні й красномовно та льоґічно доводив, що християнство має бути релігією пролетаріяту. Між італійськими делеґатами загальну увагу притягав до себе старий провідник соціялістичної партії **Тураті,** який мусів тікати з Італії від фашистівського терору на еміґрацію. На чолі австрійської делеґації стояв 75-літній всесвітньо відомий соціялістичний теоретик Карло Кавтський, бувший голова ради міністрів Реннер і інші. Зі Швеції приїхала численна делеґація на чолі з послами Ганссоном та Меллером (секретар партії, бувший міністер внутрішніх справ). Молода републиканська Еспанія, що недавно скинула режім фашистівської диктатури, була заступлена головою партії, послом Кабеллом і Рібасом та Азоріном. Від чехословацької соціял-демократичної партії були на конґресі присутні такі делеґати: Соукуп (голова сенату), бувший міністер соціяльного забезпечення Вінтер, теперішній міністер освіти Дерер, посли: Носек, Стівін, Томашек, Ковделька, Кляйн. В складі цеї делеґації був і **представник української соціял-демократії з Закарпаття Яцко Остапчук.**

Від німецької соціял-демократії в Чехословаччині був присутний на конґресі міністер Чех.

З країн заевропейських, окрім Американців, були представники японської соціял-демократичної партії на чолі з професором **Кавамурою** та заступник індійських професійнех союзів **Бакґало.**

Увечері 25. липня Відень бачив надзвичайну виставу в стадіоні. Перед очима кількох десятків тисяч глядачів показано було живі образи: селяни й ремісники працюють зі співами й танцями в добу, коли ще не було індустріяльного капіталізму. Аж ось починається капіталізм. Змучені працею робітники й робітниці та їх малі діти мусять працювати по 16 і більше годин денно. На протести поневоленої маси влада капіталістів відповідає тюрмами й розстрілами. Через суперництво між маґнатами капіталізму починається світова війна. Голод і смерть панує на землі. Нарешті вривається терпець поневоленої маси, вона розриває вікові пута й стає вільною під спів революційних пісень.

Після цього вся маса учасників пройшла зі смолоскипами по віденських вулицях, всюди чути радісні оклики громадян Відня до гостей „Фрайндшафт!” (приязнь): як відомо, більшість віденської людности — соціял-демократи.

Неабияке видовище бачив Відень на другий день, 26. липня. До 100 тисяч учасників Робітничої Олімпіяди, що одночасно відбувалася в Відні, проходили перед очима членів соціялістичного конґресу. Члени конґресу сиділи на лавах, поставлених на сходах до австрійського парляменту, й зустрічали оплесками робітників-спортовців з усіх майже країн світа: Англійці, Американці, Французи, Бельґійці і інші з червоними прапорами та з прапорами національними проходили маршем, з музикою та співом. Тут засмалені обличча, кучеряве волосся Палестинців, далі високі, кремезні постаті Шведів та Данців, за ними чарують око своєю красою прегарно прибрані Фіни й особливо Фінки, ось ідуть в національних убраннях з малиновим прапором Січи Українці. З жалем приходиться ствердити, що віденські Українці не взяли майже участи в цьому поході. Одних не пустила комуністина аґітація, а другі під впливом орґанізації „націоналістів” теж з боку дивилися. Хоч не багато було Українців у поході, але вони гідно несли українське імя між іншими народами й їх дуже прихильно вітав конґрес та людність Відня. На прикрашених вулицях Відня ввесь час конґресу висів поряд з іншими прапорами й жовто-блакитний прапор України.

27. липня конґрес продовжав свою працю, розділившись на комісії, які мали завдання підготувати резолюції для конґресу. Головні точки для обговорення були: 1. Справа роззброєння; 2. Господарське й політичне положення в Німеччині та в Центральній Европі. Для українських соціялістичних партій призначене в салі засідань окреме місце з написом "Ukraine", де разом сиділи соціял-демократи з Великої України та соціялісти з західно-українських земель.

Всім делеґатам роздано книгу, видану секретаріятом Соц. Інтернаціоналу в трох мовах: англійській, французькій та німецькій. Ця книга містить інформації про соціялістичний рух в ріжних країнах світа. На стороні 171—173 знаходимо про Україну статтю, в якій між іншим стоїть:

„Головна маса українського народу живе в Радянському Союзі. Там українська соціял-демократія веде свою боротьбу за політичні й соціяльні права в найтяжчих умовинах, як цілком нелеґальна партія. За переслідуваннями прийшов р. 1930, клеветнчий процес проти української соціял-демократії. До цього процесу, який улаштувало большевицьке правительство в березні—квітні 1930 р. в Харкові, воно пробувало притягти також перебуваючих за кордоном членів Центрального Комітету української соціял демократичної партії — Феденка й Мазепу, щоб їх обвинуватити за участь в інтервенційних плянах капіталістичних держав. Але названі українські соціял-демократи підчас харківського процесу спростували в двох відкритих листах всю клевету й фальшування большевицької тероритичної юстиції і апелювали до українських робітників та селян.

„Український народ розділений на чотири частини і з цього виходять дальші великі трудноці й складні тактичні проблеми. В Чехословаччині Українці мають деяку свободу руху, тимчасом як у Румунії та в Польщі вони мусять вести тяжку боротьбу за політичні й культурні права.

„Гноблення й безправність національних меншостей, що набрало найбезпощадніших форм у Польщі під диктатурою Пілсудського, відбилося особливо жорстоко на Українцях. Закордонна делеґація української соціял-демократичної партії опублікувала ряд відозв та публікацій про лютування кліки Пілсудського на Західній Україні. Опис погромів проти Української людности під Польщею викликав обурення всіх цивілізованих людей.

(Конець буде).

Батько, син і тітка стоять над морем. Синок питається: Тату, як грубий мусить бути лід, щоби можна було совгатися на ньому?

Батько: Яких пять цалів.

Синок: А щоби тета могла совгатися?

—o—

Віритель (до довжника): Чи ви не хочете подумати про ваш довг, що ви винні мені?!

Довжник: Алеж добре! Коли вам так на тім залежить: Я що дня думаю про нього кілька разів!

Карло Чапек.

ЗВИЧАЙНЕ ВБИВСТВО

— Я нераз думав над тим, — сказав пан Ганак — чому несправедливість здається нам чимсь гіршим ніж не знаю яке зло, яке може стрінути людину. Так, наприм:р, колиб ми знали, що одного чоловіка невинно засудили на тюрму, воно нас непокоїть і мучить більше, ніж коли тисячі людей живуть у нужді й терпіннях. Я бачив таку нужду, що кожня тюрма є в порівнанні добробутом. Усеж таки нас ця найбільша нужда так не вразить, як несправедливість. Я сказав би, що в нас є якийсь інстинкт справедливости та що вина й невинність є рівночасно первісними, жахливими та глибокими почуваннями, як любов і голод.

Візьміть такий примір: Я був чотири роки на війні, як хтонебудь із вас. Ми не будемо собі розповідати, що ми там бачили, одначе це мені признаєте, що там кожен з нас привик до всього: наприклад до мертвих. Я бачив сотки й сотки мертвих молодих людей, а часом багато на-півмертвих, це мені можете вірити. А я вам признаюся, що воно мені вже було так всеодно, начеб це були старі ганчірки, колиб лише не смерділи. Я лише говорив собі: чоловіче, коли вийдеш із тієї худобячої метушні живий та цілий, так уже ніщо в житті не зворушить тебе.

Може пів року після війни я був дома в Слатині. Раз рано хтось мені стукає у вікно та каже: Пане Ганак, пійдіть подивитися, хтось убив паню Туркову! — А пані Туркова мала таку крамничку з папером і нитками. Ніхто нею зовсім не цікавився, лише там дехто зайшов до тієї її крамнички за шпулькою ниток або за різдвяною карткою. З крамнички вели скляні двері до такої кухонки, де спала; на тих дверях висіли заслонки з кухні. Колиж у крамниці задзвонив дзвінок, виглянула пані Туркова крізь ті заслонки з кухні, хто це прийшов, обтерла собі руки в запаску та всунулася у крамницю. Чого бажаєте?—спитала недовірчиво. Чоловік мав враження, що він влізливець і старався бути як найскорше на дворі. Воно було так, як коли підважите камінь, а там у тій вогкій ямці бігає однісенький перестрашений хрущ. Тоді ви той камінь назад приложите, щоби той огидливий хрущ успокоївся.

Колиж я почув цю новину, побіг подивитися, гадаю, із звичайної цікавости. Перед крамничкою пані Туркової було людей наче бжіл біля вулия. Та мене місцевий жандарм пустив до середини, тому, що мене поважав, як образованого чоловіка. Дзвінок дзеленькнув зтиха, як і колись, а мене в цю хвилину той чистий і бистрий звук аж зморозив. Мені здавалося, що воно сюди не належить. На порозі до кухонки лежала пані Туркова лицем до землі, під головою майже чорна калюжа крови. Ззаду біле волосся було закровавлене й зліплене. І в цю хвилину я нараз відчув те, чого я не зазнав на війні: жах перед неживою людиною.

— То цікаве: про війну я вже майже забув і людство про неї помало забуває, а може тому знову мусіти буде вибухнути нова війна. Одначе тієї вбитої бабусі, яка тут зовсім була до нічого, тієї малої крамарки, яка не вміла навіть як ялося продати видівки (почтової картки), її не забуду ніколи. Вбита людина це щось інше, ніж мертва. В убитому є така страшна таємність. Я вам не міг зрозуміти, чому вбили саме паню Туркову, таку собі звичайну сиву людину, якою ніхто не цікавився. Як це є, що осьтут лежить так патетично та, що над нею схиляється жандарм і що знадвору тиснеться стільки людей, щоби бодай трошечки побачити пані Туркової. Я сказав би, що ця бідна жінка ніколи не втішалася такою величезною цікавістю як тепер, коли тут лежала лицем у чорній крові. Виглядало то, начеб нараз набрала дивного та страшного виразу. Я, далебі, ніколи не завважав, як вона зодягнена та як виглядає. А тепер мені здавалося, начеб я глядів на неї крізь скло незвичайно й оманно побільшуюче. На одній нозі мала лапуч, другий папуч був знятий і видно було панчоху, вицеровану на пяті — я бачу кожен стяг і мені здавалося воно якесь таке страшне, начеб і ця нещасна панчоха була вбита. Одна рука впилася в долівку, виглядала така суха й безсила, наче куряча лаба. Та найстрашніша була сива коса на плечах убитої, тому, що була так дбайливо заплетена та вилискувалася між струйками тієї скріплої крови наче цина. Мені здавалося, що я не бачив ніколи нічого більш болючішого, ніж це поваляне жіноче волосся. Одна струйка крови засохла за вухом, над ним вилискувався срібний ковток із синім камінцем. Я вже цього не міг видержати, мені дріжали ноги. Ісусе Христе, кажу.

Жандарм, що був у кухонці та шукав за чимсь на землі, підвівся і глянув на мене. Був блідий, наче мав зімліти.

— Чоловіче, пролепетав я, ви були на війні?

— Був, захропів жандарм. Одначе це — це є щось інакшого. Дивіть, додав нараз і показував на фіранки на дверях. Були запацькані, поплямлені. Певно вбивник обтер собі в них руки. Ісусе Христе, зітхнув я. Не знаю, що в цьому було такого невиносимо грізного — чи ця уява рук, обліплених кровю, чи те, що й ті фіранки, ті чистенькі фіранки — впали жертвою злочину. Того не знаю. Та в сю хвилину зацвірінькав у кухонці канарок і розщедрився довгим трелем. Чуєте, того я вже не видержав. Я вибіг із тієї крамнички переляканий — гадаю, що я був блідший, ніж той жандарм.

Потім сидів я у нас на подвірі на дишлі драбинастого воза та старався зібрати мої думки. Ти, дурню, говорив я собі, ти бабію, таж це звичайне вбивство! Що, ти ще не бачив крови? Чи ти не був обліплений своєю власною кровю, наче порося болотом? Не кричав ти на своїх вояків, щоби скорше копали яму для сто трицять мертвих, біля себе; це вже гарний ряд, навіть, як їх вирівнаєш наче дошки. Попри той ряд ти ходив, покурював папіроску та кричав на мужву: так робіть, робіть, хай це вже скінчиться! Чи ти не бачив стільки мертвих, стільки мертвих...

— Так, це правда., сказав я до себе, я бачив стільки мертвих, одначе не бачив одного-одинокого Мертвого. Не клякав біля нього, щоби йому глянути в лице та торкнутися його волосся. Мертвий є дуже тихий, мусиш бути з ним сам... мущини, жінки й діти — щоби його розуміти, кожен із тих сто-трицятьох старався би сказати тобі: Пане поручнику, вони мене вбили; гляньте на мої руки, таж це руки людини! Одначе ми всі відверталися від тих мертвих; коли ми мали вести війну, не могли ми слухати тих, що впали. Ради Бога, то треба би, щоби довкола кождого, що впав, тиснулися люди — наче бжоли біля вулия — мущини, жінки й діти — аби дріжучи бачили його бодай трошечки, бодай цю ногу в камаші або обваляне волосся. Тоді таке не мусілоб бути, тоді би воно навіть не могло бути.

А я похоронив неньку. Виглядала так святочно, така погідна й поважна в тій гарній домовині.

Дивна була, одначе не страшна. Та це, це щось інше ніж смерть. Убитий не є мертвий. Вбитий жаліється, начеб кричав з найбільшого та найбільш нестерпного болю.

Ми це знаємо, я і той жандарм. Ми знаємо, що в тій крамничці страшило. І так мені стало прояснюватися. Я не знаю, може ми не маємо душі, одначе ми маємо в собі безсмертні річи, як наприклад гін до справедливости. Я зовсім не ліпший ніж хтонебудь інший, одначе в мені є щось, що не належить лише до мене — таке прочуття якогось строгого й великого порядку. Я знаю, що зле говорю це, одначе тоді я знав, що таке злочин і що це образа Бога. Щоби ви знали: вбитий чоловік, це наче опоганення й оґраблення.

* *

— А що, озвався Добеш — зловили того, що вбив ту бабу?

— Зловили, говорив Ганак. — І я сам бачив його, як його два дні опісля жандарми вели з тієї крамнички, де його, як то кажуть, переслухали на місці злочину. Я бачив його лице може з пять секунд, та це було знову наче під якоюсь страшно побільшаючою люпою. То був молодий хлопець, на руках мав ланцюжки а так дивно поспішав, що жандарми ледви вспіли йти за ним. Ніс йому прів, а ті вибалушені очі так перелякано глипали. Було видно, що дуже боїться, так як крілик при вівісекції. Доки житиму, не забуду того лиця. Мені після тієї стрічі було страшно прикро й недобре. Тепер його судитимуть, думав я, будуть із ним тягатися кілька місяців, щоби його засудити на смерть. Вкінці я побачив, що мені дійсно жаль і що мені майже полекшало би, колиб він із того якось вилабудався. Не щоби був симпатичний з лиця, радше навпаки. Одначе я бачив його занадто зблизька — я бачив, як він із жаху кліпав очима. До чорта, я не є ніяка мякушка, одначе так із близька то не був ніякий вбивник, то був попросту чоловік. Як це вам сказати би, я того сам не розумію, що я зробив би, колиб я був його суддею. Та мені з того всього було так сумно, начеб я сам потребував ратунку.

(Зі збірки **„Повідки з другекаси”,** переклав **М. Н.**).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ДИСКУСІЇ ПРО ТУРИСТИКУ.

Опис д-ра Скегара з його подорожування по стейтах і Канаді, який поміщено недавно в „Свободі", не подобався гром. Зінюкови з Филаделфії і він заявився в нашім органі проти того, щоби поміщувати такі описи, які, на його думку, робітника мало обходять.

Я хочу ту справу розібрати ширше.

Подорожування є загальним і щоденним явищем. Відколи живуть люди, вони подорожували. І ми, імігранти й робітники, теж подорожували і подорожуємо. Це правда, що ми, робітники, котрі працюємо фізично, звикли глядіти на подорожування крізь інші окуляри ніж ті люди, котрі працюють умово. Та на мою думку, подорожування є конечне як для фізичних робітників так і для умових.

Можна сміло твердити, що чим який нарід культурніший, тим більше має між собою подорожуючих. І український нарід мав від найдавніших часів своїх подорожуючих, котрі відвідували ріжні чужі краї. Самі знаємо, що наш нарід в краю кождого року подорожував великими громадами до Зарваниці чи Кальварії. А й ходити на прощу, це теж подорожування.

Подорожують одні задля заспокоєння релігійних потреб, інші знову для приємности, а ще інші для наукових цілей, або для одного й другого. От д-р Кібзей подорожував по Европі и був на Великій Україні, щоби поширити своє знання, а при тім відітхнути по праці й пізнати рідну землю. Д-р Скегар відвідав чудові місця в Канаді й попри те описав нам дещо з життя й здобутків нашої іміграції в Канаді. Ми тільки можемо бути вдячні д-рови Кібзеєви і д-рови Скегарови за їх „писанини".

З їхних описів може неодин навчитися, куди і як їздити, щоби була користь з подорожі. І памятаймо, що подорожування для умового робітника прямо річ конечна. Умова праця більше виснажує людину ніж фізична. Умовий робітник вичерпується і потребує нових вражінь, щоби бути здібним до праці.

Читаючи пригоди наших туристів і їх переживання, ми все те переживаємо разом з ними, читаючи їх спогади.

І хібаж це не є з користю для робітника-чорнороба? Чи робітник що на тім тратить, коли задурно навчиться, як треба подорожувати розумно й як потім описати таку подорож, щоби з його досвіду й інші користали?

Я знаю, що ще той не вродився, щоби всім догодив, бо як то кажуть, одні любить попа, а другий попадю. Взявши під увагу велике число читачів „Свободи", є дуже важко підобрати редакції такий матеріял, який був би інтересний для всіх. Це є прямо неможливе. Дотого матеріял мусить бути ріжнородний. І не добираний односторонно. Бо це не відповідало би достойности нашої найбільшої й найповажнішої газети в Америці.

Погляньмо тільки на таку односторонну газету як „Укр. Щоденні Вісти". Вона ціла переповнена день у день самим матеріялом про депресію. Але все те демагогія. Хто трохи грамотний, бачить, що комуністичні агітатори хочуть ловити рибу в каламутній воді. І яка з цього користь для робітника? Чи може стає йому лекше з тої демагогії? Ні, хіба йде цілком непотрібно до вязниці, або наражається на депортацію.

Хто не є демагогом, той розуміє, що наша „Свобода" ні У. Н. Союз не є в силі зарадити безробіттю. Як би ми слухали демагогів, то з майна У. Н. Союза вже й сліду би не було. Зате Союзовці можуть помагати одні другим. Те й „Свобода" пише й доражує. Ми можемо як Союзовці те зробити, що поодинокі відділи Союза возьмуться ратувати своїх членів в час безробіття, закладаючи за них розмет до Головної Каси. Союзовці повинні робити по місцевостях на ту ціль ріжні підприємства й з доходу ратувати безробітних членів, щоби вони не втратили свого членства в Союзі. Союзовці повинні теж дбати про те, щоби, коли кому вдасться дістати роботу, робити старання, щоби знайти місце й для інших безробітних Союзовців.

Все те вже робиться, або буде робитися. Про те вже писалося в „Свободі" й буде далі писатися. Але все те не противиться тому, щоби в „Свободі" поміщувати і такі цікаві та поучаючі описи з подорожування, як це зробили приміром д-р Кібзей чи д-р Скегар.

М. Скибінський,
Вунсакет, Р. Ай.

ЧИТАЧ ПРОСТУЄ.

Хочу Вас повідомити, щобисьте спростували в газеті, що було написано в понеділок, 31 серпня, що єпископ Кенон є презбитеріянським єпископом. Я Вас повідомляю, що пресбитеріяни не мають жадних єпископів. Це був єпископ єпископальної церкви. Я читав в Свободі і нераз завважую, що Ви собі якбистеся насмівали. Прошу о справедливість.

Онуфрій Мотиль,
Гартфорд, Конн.

(Так, справедливість вимагає щоби читачеви вільно було спростувати всякий факт, поданий у часописі, і редакція „Свободи" це право читачеви признає.

Справедливість вимагає теж, щоби нікого о бажання насмішки не посуджувати. Справедливий чоловік простує, але ніяких підозрінь не кидає.

В цьому випадку мало справді бути не „презбитеріянський", а „протестантський". Докладно, Джеймс Кенон є єпископом методиської (єпископальної) церкви. — Ред.).

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 325, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінг відбудеться в суботу, 12 вересня, точно в годині 8-мій ввечір, в гали У. Дому, 101 Гренд ул. Проситься всіх членів конче прибути на час, бо є важні справи до полагодження, а довгуючі мають вирівнати свої довги. Не прибувший член підлягає карі, котра не буде дарована. — С. Заблоцький, предс.; С. Лис, кас.; П. Малицький, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг триквартальний відбудеться в суботу, 12 вересня, в годині 7-мій ввечір, під ч. 212 Фултон ул. в У. Н. Домі. Кождий член обовязково має явитися та привести з собою нових членів. Принимаємо від 18 до 45 літ до старших членів, а від 1 до 17 літ до Молод. Департаменту. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо інакше можуть стратити свої права в Організації. Буде справозданнє за третий квартал. Не явившийся членв буде відповідати після статута. — Я. Лещак, предс.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

MINORITIES IN POLAND.

To the Editor of The New Statesman and Nation.

Sir,—The violation of German Minority Rights by the Polish Government in discriminating against members of the Minority in the application of the Agrarian Reform Law, to which publicity has been given in the British Press, is a particular case of the general policy that the Polish Government is pursuing with the imbecile idea that it is possible to persecute non-Polish patriots. Those who were friends of Poland in the days of her oppression view with sorrow, resentment, and indignation the oppressed turned oppressors under the dictatorship of a military tyrant. It is only fair to say that there are large numbers of humane and civilised Poles who are far better than their political creeds and their military chiefs. The present form of Government will not last for ever, and it is to be hoped that it will be replaced by a Government directed by statesmen who will realise that their only chance of welding the diverse racial elements of Poland into a nation is to gain their love and loyalty.

The conduct of the present Polish Government could not well be more misguided and wrong-headed. At the time of the last elections for the Sejm in Upper Silesia both the Polish Opposition and the German Minority voters were treated by the Government Party with a savage barbarity disgraceful in a civilised State; the Ukrainians have been brutally ill-treated by the Polish military and police; the rights of the German Minority have been persistently violated, both wholesale and in detail. Those who follow Polish affairs will remember the famous Ulitz trial which ultimately ended in his acquittal after an attempt had been made to convict him by use of a forged document. Recently ten German-Poles were tried for high treason for making certain statistical investigations in connection with the Deutschtumsbund to enable the German Minority better to be in a position to assert its rights and privileges under the Treaties, and for tendering certain advice to the German settlers, who were evicted from their hearths and homes some nine years ago in circumstances of great cruelty, which helped them in some measure to escape the full rigour of the Eviction Law. The alleged offences took place from eight to ten years ago. The Court of First Instance dismissed the allegations of treason, but condemned the accused to six months imprisonment under a clause of the Polish Code making people punishable for any actions impeding the application of laws. Both sides went to Appeal. The findings of the Court of First Instance were confirmed with slight modifications. The accused, as the judgment admits, are persons of high character. Col. Graebe, the chief accused, is a member of the Polish Sejm, with a record of public service behind him that ought to render him immune from such political persecution as the raking up of these belated and unfounded accusations. The serious implication of the case is that the Polish Government can invoke an article of its Code against the members of any racial minority which appeals to the League of Nations against any law which Poland cares to enact violating their treaty rights. Such action is calculated to impede the operation of the law.

Again, the Polish Government has recently taken arbitrary and unjustified action against the Prince of Pless, because he is leader of the German Minority, to try and corner him financially. Similar action is constantly taken against poor Germans to try and oust them from their livings in favour of Poles.

A whole series of gross and cynical violations of Minority rights will come before the League of Nations this September. Unredressed violations of Minority rights in Eastern Europe, especially in Poland, are now so common, despite appeals to that League of Nations which is the professed guardian of those rights, that even the poor and uneducated laugh at the very name of the League. This September will find the League of Nations at the cross-roads in so far as its moral prestige in Eastern Europe is concerned. It has solemnly conferred rights on racial minorities. If those rights have been violated it is the League's duty to see right done, and not to make its primary duty the investigation of ways and means for saving the face of the oppressor.

The whole method for dealing with alleged violations of Minority rights needs radical revision. Clearly the facts should be determined by a judicial tribunal sitting on the spot. Appeals should lie to the Hague Court. If the verdicts of the Hague Court were accepted by the nations involved, well and good. If they refused to accept the verdict of the Court it would report its fidings to the League of Nations, which, without further discussion, should use all its weight to insist on the enforcement of the verdict of its own Court. If the nation against whom the verdict was given remained recalcitrant the League should, at least, "post" it publicly as having violated its public undertakings.

The establishment of League tribunals in Minority areas, with equal representation for the Minority and the nation concerned, and an independent by the League, should not be unwelcome to the nations which have Minorities internationally protected, since they would lead to the local settlement of many disputes which would otherwise be referred to Geneva. A widespread criticism of the Secretariat of the League of Nations, to which petitions are referred in the first place, is that it is acutely conscious of its highly privileged position, and is more concerned with keeping a Holy Alliance with the Powers that be than with bringing home to them their violations of international obligations. This September will show whether or no international treaties conferring rights are scraps of paper. — Yours, etc.,

An English Investigator.

(The New Statesman and Nation, London, England, Aug. 29, 1931).

UKRAINIAN POLITICAL CLUBS MAKE PLANS TO HONOR MOORE.

After months of preparation and planning, the Ukrainian political clubs in New Jersey have completed definite plans for a large mass meeting in honor of A. Harry Moore, candidate of the Democratic party for the governorship of New Jersey. This meeting is to be held at Odd Fellows Hall on Sunday, October 11, in the afternoon. The main speakers at this mass meeting will be former Governor A. Harry Moor and Mayor Frank Hague.

That is the first time that the Ukrainian political clubs of the state have united in such an enterprise. Delegations shall be present from Trenton, Pert Amboy, Elizabeth, Carteret, Linden, Newark, Passaic, Irvington, Paterson, Clifton, Bayonne and Jersey City. These delegations shall be the guests of the Ukrainian American Democratic Club of Hudson County, which has its headquarters in Jersey City. A conservative estimate of the attendance at this meething has been fixed at 800 people.

The movement toward uniting all the Ukrainian political clubs for Governor Moore has been going on quietly for the past six weeks under the leadership of Marcel E. Wagner, president of the local Ukrainian club. He has been in conference with the various executives of the political clubs throughout the state and has sounded out their sentiments, which were almost unanimous for Governor Moor.

Whatever sentiments there were for David Baird were soon cast aside when the word was spread that the majority of the clubs were for Moore, and as a consequence Governor Moore has the united support of all the clubs in the state. The voting strenght of the Ukrainian people in New Jersey has been conservatively fixed at 20,000. Mr. Wagner has also secured the aid of the Ukrainian daily newspapers in New Jersey for Governor Moore and he intends to utilize this strength to the utmost.

(Jersey Observer, Hoboken, New Jersey, Saturday Evening, September 5, 1931).

Д-р А. Т. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(15)

Х. Дизентерія (червінка). (Dysentery).

Дизентерія — це заразлива недуга, що проявляється дуже частим віддаванням калу в малих скількостях, рідонької якости. Зчасом появляється в калі трохи крови, а притім хорий терпить страшні корчі і черевні болі.

Причиною тих проявів недуги є закаження й опухнення грубих кишок (колітіс), викликане або спеціяльними бактеріями, або малесенькими тваринами, т. зв. амебами. І тому існують два роди дизентерії, а саме:

а) дизентерія, спричинена бактеріями т. зв. Шига або Шига-Крузе, що їх відкрив Шига в р. 1898, або бактеріями Флекснера, і про той рід дизентерії я якраз тут буду писати;

б) дизентерія, спричинена маленькими тваринами-галапасами, т. зв. амебами, про які згадаю пізніще.

Закаження кишок дизентерією наступає, подібно як при тифі, через занечищену воду, поживу; через муху або прямо через зараження відпадками або калом хорої на червінку особи — словом: через необережну стичність з хорим. Частями людського організму, що найскоріше закажуються дизентерією, є долішні або т. зв. грубі кишки. Оболонка тих кишок по зараженню опухає і тут якраз загніздуються бактерії і галапаси тої недуги; вони скоро розмножуються і нищать оболони кишок. Згодом на стінах кишок появляються боляки та гангрина, а звідти витікає матерія і кров, що виходять з калом.

Прояви недуги. Дизентерія показується нагло, звичайно до трох днів по закаженню, хоч вже й перед проявами гострого закаження чоловік відчуває неначе легку недиспозицію або розвільнення в кишках. Зчасом відходи калу стаються дуже частими, майже безперервними. Притім хорий терпить страшні болі в середині, має велику спрагу, дуже ослабає і спадає на вазі. Язик сухий, часом покритий білою оболонкою. Живчик ударяє дуже скоро. Горячка звичайно 103° Фаренгайта, хоч бувають випадки, в яких теплота тіла є нижче звичайної або нормальної. Деколи проявляється ригання (воміти). Це дуже лихий знак, коли воно покажеться в перших днях недуги. Дуже часто хорий занепадає також на щікавку, болі в мязах та в суглобах.

Коли прояви недуги не ослабають, то стан хорого погіршується. Віддавання калу майже контролі не має; кал і моч виходять самі; хорий попадає в безпамять, маячить мов непритомний. Тоді наступає загальне закаження і смерть.

В лагідніших випадках недуги, коли прояви дизентерії ослабають, чоловік звільна повертає до нормального стану.

Комплікації і наслідки. При по недузі дизентерії можуть наступити всілякі хоробливі комплікації. Звичайно, коли недужий по дизентерії зачне приходити до здоровля, то на місце розвільнення або частого віддавання калу наступає дуже упертий запір, а це часом тяжко вилікувати. У людей, що хоріли на дизентерію, звичайно опухають суглоби і коліна, набираючи в себе багато води. Хорого обкидають всілякі чираки. При відходовій кишці зчаста повстають т. зв. гемороїди (пайлз). В деяких випадках у часі дизентерії при опухненню кишок і гангрині продирається кишка, і наступає запалення черевної оболонки (перітонітіс). А знов у випадках, де було менше гангрини, кишки можуть при гоєнню скрутитись і тоді спричинюють тяжкий запір. Рівнож трапляється, що хорий занепадає на биття серця.

Лікування дизентерії опирається головно на відповідній дієті й окладах. Коли хорий непокоїться, добре є обвинути його в тепле бавовняне одіння, дати йому чисту сорочку і т. п. Воду до пиття переварювати. Їсти давати в малих скількостях легкі страви, головно плинні, але не горячі. В тяжчих випадках слабости лиш розпущене з водою молоко, юшку з курки і т. п. В лекших випадках недуги можна годувати хорого й напів густими стравами, чистим молоком, або молоком з рижом; ячмінним, вівсяним або рижовим клеїком, також мягонькими яйцями; а як недужому полекшає, то скількість поживи можна прибільшувати та давати вже приміром варену рибу або й куряче мясо; також біле вино до пиття.

Проти болів і перття добре є робити горячі оклади на черево з рушників, намочених у горячій воді, а також теплі купелі кілька разів денно. Щоб охоронити хорого від комплікацій та щоб запоручити вміле лікування, треба завше взяти лікаря до помочі.

Відходи хорого, що якраз є дуже заразливі, треба злити карболем і закопувати, а таксамо білля, яке носив хорий на собі, треба вимочити в карболевій воді, заки віддасться його до прання.

Взагалі середники, що запобігають недузі дизентерії, є такі самі як при недузі черевного тифу, — себто головно удержування чистоти води і живности.

(Дальше буде).

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, буде мати свої місячні збори в неділю, 13 вересня, зараз по Сл. Божій, в галі церковній. Проситься членів прибути на збори на час і незанедбувати плачення вкладок. — Д-р Семен Кочій, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться в пятницю, 11 вересня, в годині 7.30 ввечір, в Товариськім Домі. Проситься членів і членкиць прийти на означений час. — Д. Коритко, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітінг відбудеться в пятницю, 11 вересня, в годині 7-мій ввечір, в гали литовській. Мітінг перенесений з неділі на пятницю з причини заняття галі. Проситься всіх членів прийти і вирівнати свої належитости. Не явившийся без важної причини заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Н. Іщук, предс.; П. Левицький, кас.; В. Новак, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в пятницю, 11 вересня, в годині 7-ій ввечір, в гали під ч. 72 Моріс ул. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть напевно суспендовані. — С. Безушко, предс.; О. Онуфрів, секр.; Т. Кушнір, кас.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Сим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що мітінг відбудеться в неділю, 13 вересня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 610 С. Амерікан ул. На тім мітінгу присутність кождого члена конечна. Хто не прибуде на сей мітінг, щоб опісля не нарікав. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, кас.; О. Будай, секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 306, подає до відома своїм членам, що звичайні збори відбудуться в суботу, в годині 7.30 ввечір, у власній галі при Розел і Генрі ул. Довгуючих членів упоминається, щоби вирівнали свій довг, бо інакше будуть наражені на суспенду. Проситься членів явитись на означений час. — Т. Федуняк, предс.; А. Андрійців, кас.; В. Моссора, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членкиць, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 13 вересня, в гали де звичайно, в годині 3-тій попол. точно. Проситься членкиць явитись на означений час. Довгуючі мають прийти на мітінг і вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будемо приймати нових членкиць до Сестрицтва і У. Н. Союза без оплати вступного. Добра нагода, приходіть і вписуйтесь самі і свої діти. — Анастазія Грицак, предс., Анастазія Озарів, кас., Марія Ходак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальні збори відбудуться в суботу, 12-го вересня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Кождий член має явитись на сих зборах, бо є важні справи. Довгуючі належитість за тікети з прогульки на бовті мають заплатити на сім мітінгу. Не явившийся член буде відповідальний після статута. — Мих. Гупалка, го.; Д. Костишин, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Тов. ім. Князя Данила, від. 356, що мітінг відбудеться в суботу, 12 вересня, в домі Громади під ч. 3322 Н. Лавренс ул. Проситься усіх членів прибути на цей мітінг, бо є богато важних справ до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби прийшли на цей мітінг і вирівнали свої залеглости, бо за довгуючих членів не буде ться відсилати вкладок до У. Н. Союза, а їх суспендується. — М. Долинний, пр.; Г. Лесик, кас.; Ол. Діорка, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє усіх своїх членів, що мітінг відбудеться в суботу, 12 вересня, в годин. 7.30 ввечір, в гали де звичайно. Довгуючих членів проситься принести свої вкладки, аби ненаражуватися на суспендованнє. — Н. Моссора, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Тов. Мир, від. 324, що збори відбудуться в суботу, 12 вересня, в годині 8-ій ввечір, в гали Укр. Громади на 23-тій і Брави ул. Обовязком кождого члена є бути присутним, бо є важні справи, котрі можуть рішати тільки самі члени. Вкладки мусять бути виповнені конечно, бо в противному разі довгуючі будуть суспендовані. — О. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; Туркот, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13 вересня, в годині 9-тій рано, в місци де звичайно. Кождий член повинен явитися і заплатити свою вкладку, в противнім разі буде суспендований. — Н. Кульматицький, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 13 вересня, в годині 2-гій пополудни, в гали парохіяльній, 43-47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. На порядку нараді є товариські справи. Довгуючих членів напоминається, щоби вирівнали свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — М. Швець, предс.; Гр. сЯків, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 13 вересня, точно в годині 2-ій пополудни, в Укр. Н. Домі, 4-та і Ворд ул. Напоминається членів прибути хоч раз на збори і почути стан свого відділу. Провірча комісія має здати свій звіт з діловодства за 6 місяців. — Іван Стецик, писар.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 12 вересня, точно в годині 7-ій ввечір, в галі під ч. 72 Моріс ул. Проситься членів явитись на означений час, а довгуючих проситься вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Йосиф Крайник, предс.; Василь Глива, кас.; Семен Кусень, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 12 вересня, в годині 8-мій ввечір, в гали зборів, 217-19 Іст 6-та вул. На сей мітінг обовязаний кождий член явитися, бо є важні справи до пологадження. Довгуючих членів напоминається, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Я. Забавчук, предс.; І. Вікарик, кас.; С. Назаревич, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться 13 вересня, в годині 12-тій в полудне, в Укр. Нар. Домі. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Репужинський, предс.; Г. Сушко, рек. секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Надзбруча, відділ 280, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13 вересня, в годині 2.30 пополудни. Напоминається всіх членів, щоби прийшли на ті збори і вирівнали свої довги, щоби можна було заплатити розмет до У. Н. Союза, бо гроші, які були, були вльоковані в Стейт Босак Бенк, котрий зістав замкнений. Отже нема грошей, щоб можна заложити за тих, котрі не заплатять своїх вкладок. Довгуючі члени будуть суспендовані. Також члени, котрим належиться запомога, мусять зачекати, поки не буде в касі надвишки понад розмет. — Григорій Запотічний, голова.

СИРАКЮЗ, Н. Й. иСм повідомляється, що місячні збори Укр. Тов. Січ, від. 282, відбудуться в неділю, 13 вересня, в домі Укр. Тов. Січ, 409 Н. Геддес ул. Пригадується всім членам, щоби придержувались правил нового товариського статута, як слідує від 2—4 год. збирання місячних вкладок; точно в год. 4-ій розпочинаються збори. Рівночасно напоминається членів, щоби старалися хоч в части вирівнати свої залеглости. Довгуючі члени, коли не являться на збори по 3-ох місяцях, без виїмку будуть суспендовані. — Г. Туркевич, пр.; І. Лесюк, фін. секр.; І. Лущак, рек. секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 12 вересня, в годині 7.30 ввечір, в гали церковній. Проситься членів прийти на час. Пригадується довгуючим членам, щоби прийшли і вирівнали свої залеглости. Коли не можуть вирівнати довгу, нехай прийдуть на збори і просять кредиту членів, бо сам уряд цего не може робити. Котрий член сего не зробить, буде суспендований. — Т. Красіцький, предс.; І. Кузів, кас.; І. Глива, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє, що мітінг відбудеться в неділю, 13 вересня, в годині 2-гій пополудни, в У. Н. Домі на Делмор Еве. Проситься кождого члена явитися на означений час, бо є важні справи до полагодження, а довгуючі мають вирівнати свої залеглости. — А. Загута, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го вересня, точно в годині 2-гій пополудни. Проситься всіх членів прибути і вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будемо мусіли поступити після статута. Впов. Тов. Вже горячі дні проминулу тож можемо посвятити трохи часу і заохотити своїх рідних і сусідів, а передовсім молодіж, вступати в члени, а не марнувати свого молодого віку. Тов. ім. Вітовського буде приймати нових членів до Тов. і У. Н. Союза без оплати вступного, тож користайте з нагоди. — Іван Чопик, предс.; С. Й. Крутий, секр.; Яків Лезняк, кас.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Наради в справі помочі безробітним Українцям в Ню Йорку.

Дня 3-го вересня ц. р. відбулися в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку наради представників українських нюйорських товариств в справі зорганізовання помочі безробітним Українцям в Ню Йорку. Збори скликані були Центральним Комітетом Укр. Нац. Організацій міста Ню Йорку. Вислідом нарад було створення „Комітету Помочі", який має організувати допомогу українським безробітним ту ввійшли: А. Борак, голова; Марія Скубова, містоголова; Д. Галичин, секр. рек.; Е. Скоцко, секр. фін.; М. Гуцалюк, касієр. Завданням цього комітету буде увійти в стислі звязки з американськими подібними комітетами, репрезентувати українських безробітних перед американськими допомоговими владами та домагатися від них помочі, як рівнож організувати таку поміч зі сторони самих Українців. Ціла програма праці цього комітету проголошена буде на днях.

Е. Скоцко, секретар.

—o—

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

З діяльности Молодечого Гуртка.

Дня 5. липня с. р. заснувався у нас при Укр. Православній Церкві „Гурток Української Молоді ім. Маркіяна Шашкевича".

Зараз на початку уложено відповідний статут і вибрано провід гуртка, якого в склад увійшли: п. Блажкевич Остап, голова; панна Гаврилюк Марія, секретарка та п. Луців Федір, касієр і репортер. За головну ціль постановлено плекати товариське життя, народні звичаї, а що найголовніше: пізнати минувшину свого народу та його сучасність і всіма силами допомогти своїм браттям у Рідним Краю в їхніх самостійницьких змаганнях. На ту ціль постановлено збирати жертви й підпомагати свої інституції в Рідним Краю, як: „Рідну Школу", „Просвіту", „Укр. Інвалідів", „Пласт" і „Боєвий Фонд". Яко першу пожертву вислано через „Обєднання" $12.50 на український пласт у Чехословаччині.

В найближчім часі спровадимо теж для бібліотеки Молодечого Гуртка „Українську Загальну Енциклопедію" й інші краєві видання.

Як приклад громадської праці нашого гуртка може послужити „весілля", яке відбулося зпочатком серпня с. р. в галі укр. прав. церкви. „Молодим" того „весілля" був п. О. Блажкевич, а „Молодою" панна Анна Кохан. Весільний Комітет, якого в склад входили старші знавці краєвого весілля, допомогли нам в досить трудній праці. Вислід „весілля" був задоволяючий.

Учасники весілля, в українських народніх строях, причарували присутніх чужинців, які уважно слідили цілий акт весільний, уміло виконаний під проводом старости п. Івана Панчишина. Присутні „свати й свахи" своїм милим співом доповнили весілля. Неодні з них співаючи, втирали сльози... Чужинці не могли нахвалитися наших народніх звичаїв. „Краєва" музика й краєві танці полишили в усіх присутніх миле враження.

І тепер наш гурток береться до нової праці. Постановлено заложити доповняючу школу для старших дітей, які не мали нагоди виховатися в народнім дусі. Школа буде ведена протоєреєм о. Кірстюком.

Так отже ми працюємо за радою старших для добра й слави Українського Народу, певні того, що лиш „праця єдина з неволі нас вирве".

Луців Федь, репортер.

— Прошу пана адвоката, мій сусід Гринько Лис назвав мене старим ослом — чи можу його за це заскаржити до суду?

— А скільки маєте літ? — питається адвокат.

—o—

Чотиролітній зрадник.

Тату, який той пан Кушвар дурний! Вчора ми стрінули його в парку.

— Юрчику, так не вільно говорити про старших людей! То нечемно.

— Ні, татусю. Бо пан Кушвар стрінув нас і каже: „Як ся маєш, моє серденько!" Я наставляю письо, а він замісць мене поцілував мамусю.

—o—

— Берку, чому ви все такі брудні, наче невмивані?

— Або може мені не вільно?

— Вільно. Та ви продаєте мило!

— То що з того!? А як хто продає ріжні отруї, то зараз мав би отруїтися?

—o—

Докази.

— Отже з чого ви здогадуєтеся, що ваша жінка вас зраджує?

— Мене не було вісім днів дома. Колиж я вернувся, застав пивницю порожнісеньку, а бритва була тупа!

—o—

— Товаришу! Чи не позичив би ти мені десять долярів?

— Дуже добре, але в кого?

ТАРЗАНІВ СИН.

(33)

Днями й ночами поспішно пробиралися крізь джунґлі Янсен і Мальбін. Нерви їх були дуже напружені, бо вони кождої хвилини надіялися, що їх дожене кровожадний шейк зі своєю бандою. Найменший невзвичайний шум відразу викликав у них страх, що вони вже попали в руки шейка. Навіть коли трапилося їм побачити якого голого тубильця, то нерви Мальбіна не витримували й він стріляв у тубильця.

—o—

Люди з їх ватаги не знали навіть, від чого вони всі тікають й проти кого бються, а тому вони витворювали ріжні леґенди. Один з чорних розповідав, що він бачив якусь потвору, вісім стіп високу, з тулубом слона й головою людини. Та дальше в джунґлях нерви ватаги почали заспокоюватися, бо Янсен і Мальбін переконалися, що їх ворогів нема близько.

—o—

В той час Акут і син Тарзана були вже далеко від цієї ватаги, що так непривітливо стрінула їх своїми стрілами. „Білий чоловік мене трохи не вбив кулею, чорні кидаються на мене зі списами. Невжеж я не маю ніякого приятеля?" — говорив сам до себе син Тарзана. Тут Акут підійшов до нього. „Ходім до великих малп. Там ми знайдемо приятелів!" — говорив Акут, потішаючи хлопця.

„Ходім до великих малп, що від нас нічого не будуть вимагати", — кликав Акут. Хлопець згодився й вони вдвох розпочали своє дальше мандрування. Хлопець думав про помсту над людьми, що так до нього незичливо ставилися. „Добре, Якуте, ми знайдемо приятелів серед великих малп". Акут зрадів, що хлопець вже змінив своє бажання вертатися до цивілізації. Тепер його турботи були лише про те, щоб діставати хлопцеви поживу.

—o—